

6. Стадник В. Умови виходу українських товарів на ринки ЄС / В. Стадник // Вісник Тернопільської академії народного господарства: спец. вип. – Тернопіль, 2000. – Ч. III, № 15. – С. 91-96.

7. Сущенко О.М. Фінансові пріоритети зовнішньоторговельних відносин України / О.М. Сущенко // Ринок цінних паперів України. – 2008. – № 5-6. – С. 3-9.

8. Чувардинський О.Г. Проблеми і перспективи входження України в світове господарство / О.Г. Чувардинський // Економіка і держава. – 2004. – № 10. – С. 9-13.

9. Balassa B. Comparative Advantage, Trade Policy and Economic Development / B. Balassa. – New-York : Harvester Wheatsheaf, 1989. – P. 41-79.

10. Karpinsky B.A. Economic growth at sustainable development of economy: the monography / B.A. Karpinsky, S.M. Bozsko. – Lviv : Prostir-M, 2006. – 376 p.

Карпинский Б.А., Дубик В.Я. Финансовое обеспечение повышения конкурентоспособности национальной продукции – важен фактор углубления внешнеторговых отношений Украины со странами Европейского Союза

Проанализировано финансовое обеспечение повышения конкурентоспособности отечественной продукции как важен фактор углубления внешнеторговых отношений Украины со странами ЕС.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, внешнеторговые отношения, внешне-торговая политика, конкурентоспособность продукции, конкурентные преимущества, инвестиционный климат, евроинтеграция.

Karpinsky B.A., Dubyk V.Ya. Financial support of competitiveness of national production – an important factor of deepening foreign trade relations between Ukraine and European Union

In article is analyzed financial support of competitiveness of domestic products as an important factor in strengthening trade relations between Ukraine and EU countries.

Keywords: financial resources, foreign trade, foreign trade policy, competitiveness, competitive advantages, investment climate, the European integration.

УДК [338.246:330.341.1] (477)

Здобувач М.О. Корчун –
Львівський НУ ім. Івана Франка

СТАН НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ СФЕРИ ТА ЗАХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Використовуючи методи прямого та непрямого впливів на суб'єктів ринку, держава може стимулювати або стримувати їхню активність у певних сферах діяльності, серед яких діяльність у науково-технологічній сфері та діяльність із створення та запровадження інновацій. Важливе значення для формування політики держави в цих сферах діяльності має аналіз ситуації у відповідних сферах діяльності.

Ключові слова: науково-технологічна сфера, інноваційний розвиток, нові знання і технології, людський капітал, інноваційна система, фінансування інноваційної діяльності, наукові та науково-технічні роботи, інноваційна продукція, фахівці вищої кваліфікації, винахідницька діяльність, зміни у технології, прямі та непрямі методи управління інноваційною діяльністю.

Постановка проблеми. В останню чверть минулого століття людство ввійшло в нову стадію формування постіндустріального суспільства. Наприкінці ХХ ст. друга хвиля науково-технічної революції, що розгорнулась в економічно-розвинених країнах світу, ознаменувала перехід від індустріаль-

ного до постіндустріального інформаційно-інноваційного суспільства, у якому значну роль відіграють інформаційні технології, комп'ютеризовані системи, високі виробничі технології, що є результатом нових фізико-технічних, хіміко-біологічних принципів, та засновані на інноваційних технологіях, інноваційних системах, інноваційній праці та інноваційній організації різних сфер людської діяльності. Формування національних інноваційних систем як основного механізму розвитку стало головним чинником довготермінового зростання світової економіки.

На цьому тлі явним дисонансом стала стрімка деградація української економіки, особливо її наукомістких секторів, спричинена обвальним скороченням витрат на науку й освіту, систему розроблення та запровадження нових технологій, розвиток відповідних галузей і виробництва. Трансформаційний процес, що "забрав" ціле десятиліття 1990-х не скоротив відставання України від світових лідерів техніко-економічного розвитку, а навпаки, тільки збільшив його. Незважаючи на незначний прогрес у поширенні інформаційних технологій, мобільного зв'язку та Інтернету, загальний безпрецедентний регрес науково-технологічної сфери та інноваційного потенціалу України є очевидним [8, с. 159].

Важливе значення у інноваційному розвитку України має розвиток національної інноваційної системи як сукупності інституцій, що забезпечують проведення ефективної державної інноваційної політики; забезпечення інтеграції освіти, науково-технологічної сфери та виробництва як передумови інноваційного розвитку економіки; всебічна підтримка фундаментальних наукових досліджень, спрямованих на забезпечення технологічного розвитку України; розвиток виробництва високотехнологічної продукції та послуг на інноваційній основі; першочергова реалізація інноваційних проектів, спрямованих на істотне поліпшення енергозабезпечення та енергозбереження, зниження енергоємності та ресурсовитратності виробництва [1, с. 9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Системні підходи до державного регулювання науково-технологічної сфери та інноваційного розвитку України здійснено в працях Д. Чеберкуса, Ю. Макогона, Ю. Шкворця, А. Малюти, С. Волошина, Р. Зайця, В. Паппа, Ю. Бардачова, Л. Наумової, Т. Качала, В. Сенченка та багатьох інших.

Постановка завдання. Здійснити аналіз стану науково-технічної сфери України та визначити основні заходи щодо забезпечення інноваційного розвитку вітчизняної економіки.

Виклад основного матеріалу. Спадає тенденція інноваційної активності підприємств України спостерігалась і у роки економічного зростання, і особливо в кризовий 2009 р. Зокрема, питома вага підприємств, що займаються інноваціями, зменшилась з 18,0 % у 2000 р. до 14,2 % у 2007 р., 13,0 % у 2008 р. та 12,8 % у 2009. Зате збільшилось фінансування інноваційної діяльності підприємств від 1757,1 млн грн у 2000 р. до 11994,2 млн грн у 2008 р. У 2009 р. фінансування інноваційної діяльності зменшилось до 7949,9 млн грн.

У 2009 р. на дослідження і розроблення підприємства промисловості витратили 846,7 млн грн, з яких на проведення науково-дослідних робіт (далі

НДР) власними силами 633,3 млн грн та на придбання результатів НДР – 213,4 млн грн, на придбання машин, обладнання та комп'ютерної техніки і програмного забезпечення для виробництва нових і значно вдосконалених продуктів та процесів було витрачено 4974,7 млн грн, на придбання інших зовнішніх знань – 115,9 млн грн, на навчання та підготовку персоналу для розроблення та запровадження нових або значно вдосконалених продуктів та процесів, діяльність щодо ринкового запровадження інновацій та інші роботи, пов'язані зі створенням та запровадженням інновацій – 2012,5 млн грн [6, с. 178].

У 2009 р. інноваційну продукцію реалізували 994 підприємства. Її обсяг становив 31,4 млрд грн, або 4,8 % від загального обсягу промислової продукції (проти 45,8 млрд грн і 5,9 % у 2008 р.). Найбільший її обсяг припав на підприємства машинобудування (13 %) та на підприємства з виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення (6,7 %); серед регіонів – Тернопільської, Луганської, Закарпатської, Сумської, Полтавської, Івано-Франківської, Черкаської, Чернівецької, Донецької, Кіровоградської та Чернігівської областей [6, с. 180].

За межі України інноваційну продукцію поставили 334 підприємства на суму 13,2 млрд грн, з якої до країн СНД – на 7,9 млрд грн (у 2008 р. – 23,6 млрд грн і 12,7 млрд грн). Із загального обсягу експортованої продукції нова для ринку становила 4,8 млрд грн, з якої до країн СНД було поставлено 3 млрд грн [6, с. 181]. Упродовж 2000-2009 рр. збільшилась частка фінансування інноваційної діяльності за рахунок коштів державного бюджету від 0,44 % у 2000 р. до 1,6 % у 2009 р. та частка фінансування за рахунок іноземних інвесторів із 7,57 % у 2000 р. по 19,03 % у 2009 р. та зменшилась частка фінансування за рахунок власних коштів підприємств – із 79,6 % у 2000 р. по 65,0 % у 2009 р. [2].

У 2009 р. наукові та науково-технічні роботи виконували 1340 організацій, майже половина з яких належить до підприємницького сектору економіки, 37 % – до державного, 13,5 % – вищої освіти і 4 організації – до приватного неприбуткового сектору. Загальна кількість організацій зменшилась порівняно з 2008 р., здебільшого за рахунок організацій технічних наук (на 5,3 %) за незначних змін кількості організацій інших галузей.

Як і в попередні роки, продовжувалось скорочення загальної чисельності працівників організацій, які виконували наукові та науково-технічні роботи. За загальної тенденції скорочення чисельності виконавців наукових досліджень і розробок (дослідників, техніків і допоміжного персоналу) частка дослідників з науковими ступенями докторів і кандидатів наук зросла на 0,4 % і становила 28,2 % [3, с. 183].

З року в рік чисельність фахівців вищої кваліфікації, які працюють у різних сферах економіки України, невпинно зростає. Так, на 1 жовтня 2009 р. в Україні працювало на 4,2 % більше докторів та кандидатів наук, ніж на відповідну дату 2008 р., зокрема докторів наук – на 3,3 %, кандидатів – на 4,4 % і їхня чисельність становила 95,0 тис. осіб. Водночас, лише 22,7 % з них виконують наукові та науково-технічні роботи за основним місцем праці, 36,2 % – як науково-педагогічні працівники за сумісництвом.

У 2009 р. загальний обсяг витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт власними силами організацій, порівняно з 2008 р., зменшився на 14,3 % і становив 7822,2 млн грн. Чверть загального обсягу витрат було спрямовано на виконання фундаментальних досліджень, які на 95 % профінансовано за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів. Частка витрат на виконання прикладних досліджень становила 17,8 %, три чверті яких асигнувалися за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів і 11,2 % – коштів підприємницького сектору.

Обсяг фінансування витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт у 2009 р. за рахунок державного бюджету зменшився майже на чверть і становив 3398,6 млн грн, внаслідок чого частка в загальному обсязі фінансування скоротилася на 5,3 в.п., підприємницького – на 20,2 % (1537,4 млн грн і 1,5 в. п.); за рахунок коштів державного сектору – на 19,7 % (320,5 млн грн і 0,3 в. п.); фінансування за рахунок коштів іноземних джерел збільшилося на 22,2 % (1743,4 млн грн і 6,7 в.п.). Питома вага загального обсягу фінансування витрат у ВВП становила 0,86 %, зокрема коштів державного бюджету – 0,37 %. Норму визначено статтею 34 Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" щодо забезпечення державного бюджетного фінансування наукової та науково-технічної діяльності в обсязі не менше 1,7 % ВВП України жодного бюджетного року не було виконано.

У Програмі економічних реформ на 2010-2014 рр., презентованій Комітетом з економічних реформ при Президентові України, є розділ, що стосується науково-технічного та інноваційного розвитку. Внаслідок запланованих кроків рівень сукупного фінансування науки має сягнути 1,5 % ВВП до 2014 р. До 2020 р. маємо подвоїти цю цифру.

Загальний обсяг наукових і науково-технічних робіт, виконаних власними силами наукових організацій у 2009 р., становив 8653,7 млн грн, що менше проти 2008 р. на 10,9 %, зокрема. науково-дослідних робіт – на 15,7 %, науково-технічних розробок – на 9,3 % та науково-технічних послуг – на 0,2 % (відповідно 3326,6 млн грн, 4215,9 млн грн і 1109,2 млн грн). Його частка у ВВП становила 0,95 % [3, с. 185-186].

У 2009 р. винахідницька активність вітчизняних науковців порівняно з 2008 р., помітно знизилась, внаслідок чого кількість поданих заявок до вітчизняного патентного відомства на видачу охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності (ОПІВ) зменшилась на 2,1 % (зокрема на винаходи – на 11,3 %), до патентних відомств інших країн – на 29,2 % (40,8 %). Також на 7,7 % зменшилась кількість отриманих в Україні охоронних документів на ОПІВ (зокрема на винаходи – 10,3 %, сорти рослин – на чверть), в інших країнах – на 17,9 % (6,9 %, 25 %). Водночас, кількість поданих заявок на отримання патентів в Україні на сорти рослин збільшилась на 3,7 %, і їхня частка в загальній кількості заявок зросла на 1,4 в. п.

В умовах глобалізації місце та роль будь-якої держави в світі стали залежати безпосередньо від її спроможності виробляти, споживати й застосовувати нові знання і технології. За таких обставин спостерігається посилення міждержавної конкуренції за рівнем кваліфікації працівників. В умовах глобалізації та технічної революції на сьогодні дедалі актуальнішою стає проб-

лема скорочення попиту на некваліфіковану робочу силу й зростання на кваліфіковану, на тих працівників, які мають суміжні професії та на таких, які здатні до освоєння нових знань та перенавчання.

Здатність людських ресурсів набувати знань та згодом творчо їх застосовувати значною мірою залежить від рівня та загальних умов навчання. Однак у багатьох країнах, навіть за розвиненої системи освіти, спостерігається надлишок некваліфікованої робочої сили та нестача кваліфікованих працівників, яка часто компенсується за рахунок імміграції з інших країн кваліфікованих кадрів. З іншого боку, це приводить до необхідності міграції надлишку некваліфікованих працівників. Для України притаманний приплив низькокваліфікованої робочої сили.

В Україні на сьогодні у цьому напрямі набуто значних проблем. У країні зберігається достатньо низький попит на фахівців у галузях, які визначають розвиток науково-технічного прогресу. Досить актуальною залишається проблема "відпливу мозків", як за межі країни, так і всередині її, тобто перехід від наукомістких галузей і виробництва до таких сфер зайнятості, які не потребують високої кваліфікації, але приносять значний дохід. Для України притаманна проблема інтелектуальної міграції.

З 1 жовтня 2008 р. по 1 жовтня 2009 р. за межі України виїхало 5 докторів та 26 кандидатів наук, зокрема 11 осіб мали вчене звання (6 доцентів, 2 професори і 3 старші наукові співробітники). Найпривабливішими країнами для них стали: Федеративна Республіка Німеччина (виїхало 11 кандидатів наук), Сполучені Штати Америки (2 доктори та 4 кандидати наук), Російська Федерація (5 кандидатів наук). До Канади і Австралії виїхали по 2 фахівця, до Австрії, Іспанії, Лівану, Польщі та Туреччини – по одному. Середній вік докторів наук, які виїхали за кордон, становив 58 років, кандидатів – 44 роки [7, с.108]. Однак динаміка міграції фахівців з науковими ступенями, зокрема і молодих фахівців, свідчить про зменшення з року в рік чисельності тих, хто виїжджає за межі нашої країни, що можна пояснити зменшенням конкурентоспроможності наших фахівців з науковими ступенями на світових ринках праці, а також зростанням їхньої мотивації праці у нашій країні, оскільки державне фінансування освіти у відсотках до ВВП за роки економічного зростання неухильно зростало. Низьким залишається рівень державного фінансування наукових та науково-технічних робіт.

Місце України у світовому господарстві дедалі більше визначатиметься якістю людського капіталу, станом освіти та рівнем використання досягнень науки і техніки. Оцінювання якості робочої сили, відповідно до міжнародно прийнятої практики, здійснюється як середньо-зважувальна величина, яка складається з: трудового законодавства та тарифного узгодження; трудової дисципліни та відношення до праці; співвідношення між рівнями продуктивності праці та середньої заробітної плати; рівня кваліфікації працівників. В Україні серед перелічених показників позитивно характеризується лише один – рівень кваліфікації працівників, але він не є максимальним. Найнижчим є показник, який відображає співвідношення між рівнями заробітної плати та продуктивності праці.

За оцінкою експертів Світового банку, основним джерелом зростання валового внутрішнього продукту багатьох країн є саме людський капітал. На нього припадає близько 64 % зростання ВВП, тоді як на виробничі фонди – 16 % і на природні ресурси – 20 %. У таких країнах, як Японія та Німеччина частка людського капіталу в економічному зростанні сягає близько 80 %. Вважається, що в Україні частка людського капіталу 15 %, а на природні ресурси припадає 68 %. Із цього можна зробити не досить утішний висновок про те, що з двох відомих чинників багатства країн та народів – праці та природних ресурсів – чинник праці у нашій країні достатньою мірою не реалізується [4, с. 215].

Одним із проявів глобалізації є виникнення нової транснаціональної інфраструктури, яку можна визначити як "інформаційне суспільство". Формування інформаційного суспільства – один з національних пріоритетів нашої держави. Адже широке запровадження інформаційно-комунікаційних технологій дає потужний імпульс інноваційному розвитку, економічному, соціально-політичному та культурному життю українського суспільства. Під впливом глобальної інформатизації докорінно змінюються основи виробництва, техніка і економіка, зайнятість і кваліфікація робочої сили, а також соціальна структура суспільства та її система цінностей.

На сьогодні здебільшого сформувалася глобальна система правової охорони інтелектуальної власності. За останні роки Україна значно активізувала процес входження в світові структури, які регулюють інтелектуальну власність, і є учасницею понад десяти міжнародних конвенцій і договорів у цій сфері. Завершено також процес входження до Світової організації торгівлі (СОТ) і забезпечено участь в Угоді про торгові аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС). Продовжується процес приєднання до низки міжнародних конвенцій і договорів. З 2002 р. укладено угоду про співробітництво між Кабінетом Міністрів України і Всесвітньою організацією інтелектуальної власності. Підписано Програму співробітництва між КМУ і ВОІВ на 2010-2012 рр., в якій чітко визначено напрями співпраці.

Правовідносини у сфері інтелектуальної власності в Україні регулюють 10 спеціальних законів і 23 міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надано Верховною Радою України. Норми цих міжнародних договорів є частиною національного законодавства. Разом з тим згідно з результатами першого в Україні дослідження ринку захисту прав інтелектуальної власності, яке провела дослідницька компанія In Mind у 2010 році, за три останніх роки 82 % компаній зіштовхнулися із суперечками за свої права на інтелектуальну власність. Під час дослідження було опитано представників компаній, що працюють у таких галузях: алкогольні та безалкогольні напої, продукти харчування, легка промисловість, побутова і агрохімія, фармацевтика. Юристи висловлюють припущення, що, враховуючи наявну кількість суперечок, компанії втрачають сотні мільйонів доларів щорічно.

За оцінками експертів Організації економічного співробітництва й розвитку (ОЕСР), в середині ХХ ст. темпи економічного зростання визначалися прогресом технологій на 38 %, а вже наприкінці цього століття – на 65 %. За даними англійської комісії з трудових ресурсів, 60 % приросту за-

гальної ефективності американської і японської промисловості здійснюється завдяки змінам у технології. Загальноприйнятою у світі є думка про те, що цей чинник зумовлює близько 75 % приросту продуктивності праці, більше 50 % приросту національного доходу, істотно знижує собівартість продукції [5, с. 16].

Основою інноваційної інфраструктури, визначальним її елементом в усьому світі вважають технопарки. В Україні сьогодні технопарки позбавлені більшості пільг з оподаткування. Скасування спеціального режиму інвестиційної діяльності технопарків відкинуло нашу економіку на десятиліття назад, причому саме тоді, коли з'явилися перші результати і технопарки стали приносити в бюджет прибутку в кілька разів більше за суму податкових пільг.

Висновки. В умовах українського сьогодення роль держави у підтримці та запровадженні інновацій в галузі економіки повинна бути значною. Заходи державного регулювання інноваційної діяльності поділяють на прямі та непрямі. До прямих методів державного управління інноваційною діяльністю відносять адміністративно-відомче регулювання, яке передбачає пряме дотаційне фінансування, згідно із законами про сприяння інноваціям, та програмно-цільову форму державного регулювання, що охоплює контрактне фінансування інновацій шляхом державних цільових програм підтримання нововведень, надання фірмам спеціальних кредитних пільг підтримки нововведень, створення системи державних контрактів на придбання тих чи інших товарів і послуг, надання кредитних пільг компаніям для реалізації нових ідей та інші прямі фінансові заохочення. Такі заходи держави можуть бути дієвими в період економічного зростання. В умовах кризи, що вдарила по Україні такий шлях до створення інноваційно-орієнтованої економіки не реальний.

Непрямі методи державного регулювання інноваційної діяльності полягають у створенні сприятливого загальногосподарського та соціально-економічного клімату, і до них входить лібералізація податкового та амортизаційного законодавства, запровадження спеціальних законодавчих норм щодо права на інтелектуальну власність.

Отже, в умовах кризи існує інший шлях стимулювання інноваційної діяльності – податкове стимулювання, яке належить до непрямих методів державного управління. Сутність його полягає у відмові держави від частини податкових зборів в обмін на зростання інноваційної продукції, що, водночас, призводить до збільшення суми податкових надходжень.

За умови якщо останнє перевищує суму наданих податкових пільг, то податкове стимулювання стає економічно вигідним як для суб'єктів інноваційної діяльності, так і для держави.

Законодавча база в Україні потребує вдосконалення не тільки в площині запровадження податкових пільг для підприємств, що впроваджують інновації, але і в площині посилення захисту авторського права, створення ефективної системи охорони інтелектуальної власності, що забезпечить міцність фундаменту для інноваційної моделі розвитку України. А від цього, водночас, зростають перспективи створення робочих місць у нових галузях, які визначають обличчя світової економіки XXI ст. – економіки, що базується на знаннях. Це стосується також і питання створення цивілізованого ринко-

вого середовища, в якому підприємці й споживачі були б надійно захищені від недобросовісної конкуренції, пов'язаної з неправомірним використанням об'єктів інтелектуальної власності, виробництвом фальсифікованих товарів. Саме на це повинна бути спрямована діяльність державної системи правової охорони інтелектуальної власності України. Ці заходи держави могли б дати серйозний поштовх залученню інвестицій у вітчизняні інноваційні проекти та сприяти перетворенню нашої економіки зі сировинної на інноваційну.

Сьогодні уряд розробив і схвалив проект Податкового кодексу. Таким чином, закладаються чіткі, прозорі та передбачувані умови оподаткування суб'єктів економіки, зокрема й технопарків.

Література

1. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 квітня 2006 року № 606/2006 "Про стан науково-технологічної сфери та заходи щодо забезпечення інноваційного розвитку України" // Урядовий кур'єр. – 15 липня 2006 року. – № 130. – С. 9.
2. Інноваційна діяльність. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.useps.org>.
3. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2009 році // Статистичний бюлетень за січень-березень 2010 року. – С. 183-188.
4. Дмитренко Г.А. Формування української еліти в контексті удосконалення політики управління людськими ресурсами: проблема теорії та практики : зб. наук. праць / Г.А. Дмитренко, Т.Л. Ріктор. – К. : Вид-во КНЕУ, 2007. – Т. 1, ч.1. – 520 с.
5. В очікуванні манти небесної // Урядовий кур'єр. – 22 червня 2010 року. – С. 16.
6. Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2009 році // Статистичний бюлетень за січень-березень 2010 року. – С. 177-188.
7. Фахівці вищої кваліфікації України у 2009 році // Статистичний бюлетень за січень-березень 2010 року. – С. 104-108.
8. Григорович С.В. Трудовий потенціал України: сучасний стан і проблеми розвитку в контексті становлення інноваційної економіки / С.В. Григорович // Управління людськими ресурсами: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – К. : Вид-во КНЕУ, 2007. – Т. 1, ч. 1. – 520 с. – С. 159.

Корчун М.О. Состояние научно-технологической сферы и мероприятия относительно обеспечения инновационного развития Украины.

Используя методы прямого и косвенного влияния на субъекты рынка, государство может стимулировать, либо сдерживать их активность в определённых сферах деятельности, среди которых деятельность в научно-технологической сфере и деятельность по созданию и внедрению инноваций. Важное значение для формирования политики государства в этих сферах деятельности имеет анализ ситуации в соответствующих сферах деятельности.

Ключевые слова: научно-технологическая сфера, инновационное развитие, новые знания и технологии, человеческий капитал, инновационная система, финансирование инновационной деятельности, научные и научно-технические работы, инновационная продукция, специалисты высшей квалификации, изобретательская деятельность, изменения в технологии, прямые и косвенные методы управления инновационной деятельностью.

Korchun M.O. The Situation in the Scientific and Technological Sphere and the Measures Concerning the Supply of the Innovative Development of Ukraine

The state can stimulate or restrict the activity of the market subjects in the certain spheres using direct and indirect methods of influence. Among the mentioned spheres we can specify the scientific and technological sphere, the activity of the establishment and implementation of innovations. The analysis of the situation in the certain spheres plays an important role in the forming of the state policy concerning those spheres.

Keywords: scientific and technological sphere, innovative development, new skills and techniques, human capital, innovative system, the financing of the innovative activity, scientific and scientific-technological jobs, innovative products, the specialists of the higher qualification, the inventive activity, the change in technology, the direct and indirect methods of the innovative activity management.

УДК 336.22:65.012.8

Аспір. Ю.М. Кушнірчук¹ – Львівська КА

ОПТИМІЗАЦІЯ РІВНЯ ФІСКАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ З МЕТОЮ ЕКОНОМІЧНОГО УБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВИ

Проаналізовано основні підходи до оцінки податкового навантаження на економіку держави. Оцінено податкове навантаження в Україні та запропоновано прогнозну модель. Проаналізовано вплив макроекономічних чинників на податкове навантаження. Здійснено оцінювання податкового навантаження на економічні ресурси.

Ключові слова: податкове навантаження, методи обчислення рівня податкового навантаження, податки на економічні ресурси, прогнозування податкового навантаження.

Вступ. Фінансова складова економічного забезпечення держави є основою економічної безпеки, оскільки впливає на решту складових економічної безпеки. Одним із головних завдань фінансової безпеки є формування адекватної економічній ситуації в країні бюджетно-податкової політики.

Податкове навантаження є важливим фінансальним показником, що характеризує сукупний вплив податків на економіку країни загалом чи на окремих суб'єктів господарювання, тобто фактично є показником ефективності бюджетно-податкової політики.

Податкове навантаження визначається як частка створеного продукту, що вилучається на користь держави, шляхом оподаткування. Компроміс між фінансовою достатністю та соціальною справедливістю передбачає пошук його оптимального рівня.

Постановка завдання, мета дослідження. Провідні науковці здійснили вагомий внесок у дослідження в галузі оподаткування. Досліджували податкове навантаження такі вчені, як І. Барановська [2], В. Білостоцька [4], В. Вишневський [5], І. Горобінська [6], Р. Ільєнко [7], В. Корнус [9], В. Мельник [11], А. Соколовська [14] та інші. Останнім часом питання податкового навантаження досліджували такі фінансисти близького зарубіжжя як О. Врублевська [12], І. Майбуrow [10], М. Романовський [12] та інші. Не применшуючи заслуги цих вчених, варто зауважити, що досі немає єдиної методики оцінювання рівня податкового навантаження. Також рівень податкового навантаження є одним з індикаторів бюджетно-податкової безпеки, а отже, необхідним є визначення його порогового значення. З позиції держави порогове значення потрібно визначати для того, щоб повністю реалізовувалась фінансова функція і, водночас, податкове навантаження не було занадто обтяжливим та не пригнічувало економічну активність підприємств.

¹ Наук. керівник: проф. І.Д. Фаріон, д-р екон. наук – Тернопільський національний економічний університет